

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

NIÊN GIẢM

THÔNG TIN
KHOA HỌC XÃ HỘI
NƯỚC NGOÀI

SỐ 3

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

GS.TS. HỒ SĨ QUÝ
PGS.TS. NGUYỄN VĂN DÂN
TS. ĐẶNG THANH HÀ
NGUYỄN NHƯ DIỆM
NGUYỄN CHÍ TINH
NGÔ THẾ PHÚC
TS. NGUYỄN THỊ LUYẾN
NGUYỄN THỊ LÊ

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

NIÊN GIÁM
THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI
NƯỚC NGOÀI
SỐ 3

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2012

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

GS. TS. HỒ SĨ QUÝ
PGS.TS. NGUYỄN VĂN DÂN
TS. ĐẶNG THANH HÀ
NGUYỄN NHƯ DIỆM
NGUYỄN CHÍ TÌNH
NGÔ THẾ PHÚC
TS. NGUYỄN THỊ LUYẾN
NGUYỄN THỊ LÊ

MỤC LỤC

♦ Thế kỷ XXI - Thế kỷ châu Á hay những vấn đề đặt ra đối với sự phát triển theo chiều tiến bộ	9
Hồ Sĩ Quý	
PHẦN I. MARX VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ VỀ PHƯƠNG THỨC PHÁT TRIỂN	41
♦ Hai nguồn gốc và hai tầng ý nghĩa của khái niệm hình thái ý thức của Marx	43
Zhou Minfeng	
♦ Marx là người theo thuyết “Sự cáo chung của triết học” theo ý nghĩa nào - Thảo luận cùng ông You Zhaohe	59
Sun Liang	
♦ Marx và “Sự cáo chung của triết học” - Biện hộ cho tính hợp pháp của triết học Marx	77
He Zhonghua	
♦ Lược bàn về lý luận hình thái xã hội của Marx từ “Bản thảo Paris” tới “Bút ký nhân học”	95
Zhang Lengyun	
♦ Phương thức triết học Macxit đối diện với hiện thực	131
Chen Xianda	
♦ Quan niệm của Marx về chủ thể kinh nghiệm: Nhìn từ góc độ phê phán Stinner	159
Liu Shenlin, Gong Qing	
PHẦN II. VỀ VỊ THẾ CHÂU Á	177
♦ Châu Á nằm ngang	179
Anthony Bubalo, Malcolm Cook	
♦ Châu Á trỗi dậy	193
Aaron L. Friedberg	
♦ Chưa hẳn là thế kỷ của châu Á	211
Joshua Kurlantzick	
♦ Châu Á vẽ lại bản đồ phát triển	225
Joergen Oerstroem Moeller	

♦ Địa vị của ASEAN trong khu vực Đông Á: Từ góc nhìn trị lý khu vực	239
Li DongYi	
♦ Chủ nghĩa khu vực mới của Nhật Bản: Cú sốc Trung Quốc, các giá trị phổ quát và cộng đồng Đông Á	259
Sohn Yul	
♦ Rong kiệt sức, hồ bất tiếng gầm: tăng trưởng dựa vào xuất khẩu làm chệch hướng các nền kinh tế châu Á	291
Brian P. Klein, Kenneth Neil Cukier	
♦ Thế kỷ Thái Bình Dương của Mỹ	307
Hillary Clinton	
♦ Biển Đông: Tương lai của xung đột	327
Robert D. Kaplan	
PHẦN III. TRUNG QUỐC VÀ THẾ GIỚI	343
♦ Trung Quốc đang biến đổi thế giới?	345
Elizabeth C. Economy	
♦ Trung Quốc có thể làm thay đổi sự phát triển quốc tế như chúng ta nhận biết về nó không?	359
Arjan De Haan	
♦ Chất lượng cuộc sống: Ấn Độ so với Trung Quốc	399
Amartya Sen	
♦ Vấn đề quản trị tại Trung Quốc năm 2010	409
Davis E. W	
♦ 30 năm cải cách mở cửa của Trung Quốc	439
V. G. Gel'bras	
♦ Lý luận và thực tiễn ngoại giao văn hoá của Trung Quốc - Từ cải cách mở cửa đến nay	459
Shi Shantao	
♦ Đối phó với sức mạnh tài chính của Trung Quốc	475
Ken Miller	
♦ Ngoại giao quân sự của nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa trong giai đoạn hiện nay	495
P. Kamennov	

♦ “Sức mạnh mềm” trong chiến lược phát triển của Trung Quốc	513
Lu Shzaishi	
♦ Đặc thù phong cách quản lý của Trung Quốc: so sánh với cách quản lý của Nhật Bản và Mỹ	525
G. V. Dudnikov	
♦ Một số phương diện nhằm hoàn thiện quan hệ hợp tác liên khu vực Nga - Trung	545
V. Kuleshov, N. Atanov...	
♦ Xung đột sức mạnh mềm giữa Trung Quốc và Nhật Bản: Tình hiệp trợ và thể tiến thoái lưỡng nan tại các cuộc đàm phán sáu bên	561
Geun Lee	
PHẦN IV. MỸ VÀ THẾ GIỚI	591
♦ Những rường cột của thế kỷ Mỹ tiếp theo minh xác những nền tảng của sức mạnh Mỹ trên toàn thế giới, từ quá khứ đến tương lai	593
James Kurth	
♦ Đế quốc Mỹ sẽ phục hồi	613
James Fallows	
♦ Tài phiệt Hoa Kỳ - Những chuyện còn phải bàn	653
Francis Fukuyama	
♦ Biện pháp phòng vệ tối ưu, vũ lực ngăn chặn và an ninh quốc tế	667
Abraham D. Sofaer	
♦ Hợp chủng quốc Hoa Kỳ và việc xây dựng Liên minh trong trật tự quốc tế	681
Willam Thomas Allison	
♦ Hoa Kỳ: Thâm hụt gia tăng, đôla mất giá, Washington có thể làm gì để ngăn chặn cuộc khủng hoảng tiếp theo	701
C. Fred Bergsten	

♦ GDP quan trọng hơn vũ lực - Chính sách đối ngoại của Mỹ trong kỷ nguyên cường quốc kinh tế	725
Leslie H. Gelb	
♦ Các định hướng xã hội của thế kỷ XXI: Sự lựa chọn của nước Mỹ	743
L. F. Lebedeva	
PHẦN V. VỀ KINH TẾ	761
♦ Phát triển kinh tế thế giới: Véc tơ sinh thái	763
N. Piskulova	
♦ Tính liên đới nhìn qua “Nền kinh tế xã hội và liên đới”	787
Pepita Ould Ahmad	
♦ Tác động của cuộc khủng hoảng toàn cầu đến lý luận và thực tiễn kinh tế	807
Iu Knjazev	
♦ Thời kỳ suy yếu	863
Seth Cropsey	
♦ “Chủ nghĩa khủng bố mới”: Toàn cầu hoá và sự phân hóa kinh tế - xã hội	875
Dobaev, A. Dobaev	
♦ Tại sao Nga không gia nhập WTO?	895
Anders Åslund	
♦ Chính sách đối mới của Trung Quốc: Vai trò của các động lực kinh tế trực tiếp và gián tiếp	917
S. Leonov, E. Domnich	
♦ Thế lưỡng nan của đồng đôla - Đồng tiền hàng đầu thế giới đối mặt với cạnh tranh	943
Barry Eichengreen	
♦ Đồng bạc xanh không biên giới - Dòng tiền gửi toàn cầu và cuộc chiến sinh tồn trong cuộc khủng hoảng	965
Dilip Ratha	
♦ Mua đất nông trại ở nước ngoài: Làn sóng thứ ba của thuê làm bên ngoài	971
The Economist	
♦ Làm thế nào để chấm dứt nạn đói	981
Josette Sheeran	

THẾ KỶ XXI - THẾ KỶ CHÂU Á HAY NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN THEO CHIỀU TIẾN BỘ

*Hồ Sĩ Quý **

Lần này, *Niên giám thông tin Khoa học xã hội nước ngoài* được Viện Thông tin Khoa học xã hội xuất bản đồng thời cả hai số, số 3 và số 4. Lý do chính vì những vấn đề mà bạn đọc quan tâm, theo kết quả thăm dò ý kiến bạn đọc mà chúng tôi thu nhận được, trải rộng trên nhiều lĩnh vực và cũng đồng thời có nhu cầu tìm đến những kiến giải rất sâu trong từng chủ đề văn hóa, khoa học, giáo dục, chính trị, xã hội, kinh tế... Nguyên nhân sâu xa hơn, theo chúng tôi, sự phát triển của xã hội Việt Nam những năm gần đây, càng ngày càng đòi hỏi giới lý luận phải cập nhật cái nhìn của thế giới và khu vực, phải so sánh đối chiếu với những kinh nghiệm thành công cũng như thất bại của người đi trước (và cả người đi bên cạnh và đi sau), phải hiểu tình thế biến động của thế giới và khu vực và cuối cùng, cũng là quan trọng nhất, phải hiểu được "thần nhiệt" của châu Á, Đông Nam Á và đặc biệt là của Trung Quốc, quốc gia lớn, láng giềng với nhiều hiện tượng không dễ giải thích, không dễ nắm bắt bản chất và càng không dễ tiên lượng.

Trong hai số 3 và 4, chúng tôi chia các bài viết theo các chủ đề:

- I. Marx và những vấn đề về phương thức phát triển
- II. Về vị thế châu Á
- III. Trung Quốc và thế giới
- IV. Mỹ và thế giới

* GS. TS., Viện trưởng Viện Thông tin Khoa học xã hội.
Hosiquy.thongtin@gmail.com

V. Về kinh tế

VI. Về văn hóa

VII. Về giáo dục

VIII. Về khoa học

IX. Về xã hội thông tin

Với khối lượng lớn các bài tạp chí, các tham luận quan trọng và các bài nghiên cứu dạng khác... của các học giả, các chính khách, các nhà hoạt động xã hội có tên tuổi..., những chủ đề trên, hy vọng, sẽ khiến bất cứ ai trăn trở với khoa học xã hội và với sự phát triển của đất nước đều phải bỏ công nghiên cứu kỹ lưỡng.

Sau đây chúng tôi xin điểm qua vài nội dung về chủ đề chính của 2 số Niên giám này, *Thế kỷ XXI - Thế kỷ châu Á hay những vấn đề đặt ra cho sự phát triển theo chiều tiến bộ*. Chủ đề này, theo chúng tôi, bao trùm và có liên quan đến hầu hết các vấn đề chính trị - xã hội khác trên khắp các diễn đàn chính trị và khoa học xã hội thế giới. Hơn thế nữa, trong tương quan với Việt Nam, một quốc gia Đông Nam Á, đang phát triển khá năng động nhưng cũng gặp nhiều vấn đề khó tháo gỡ và lại nằm ở tâm điểm của nhiều cuộc thảo luận, đặc biệt những cuộc thảo luận có liên quan đến địa chính trị và những vấn đề của sự phát triển; nên vị thế của châu Á vốn đã được bạn đọc chú ý lại càng trở thành vấn đề được chú ý hơn.

*

* *

I. Mở đầu

Sau một thời gian không dài tăng trưởng kinh tế với tốc độ trung bình gần 10%/năm, Nhật Bản, từ chỗ thua kém tất cả các nước phương Tây, năm 1964 đã gia nhập khối OECD, năm 1968 vươn lên chiếm vị trí thứ hai về tổng GDP trong thế giới tư bản và năm 1982, đạt ngưỡng GDP 10.000 USD đầu người/năm, trở thành cường quốc kinh